

Kolumny - Ormiańskie śpiewy liturgiczne

Fabryka Sztuki w Łodzi (ul. Tymienieckiego 3) zaprasza 15 kwietnia o godz. 19.00 na koncert *Kolumny - Ormiańskie śpiewy liturgiczne* w wykonaniu Teatru ZAR i rodziny Kerovpyan oraz na wystawę fotograficzną Magdaleny Mądrej *Obrazy z Anatolii*.

Na program koncertu złożą się tradycyjne ormiańskie śpiewy liturgiczne, jednogłosowe pieśni z towarzyszeniem burdonu. Repertuar obejmie śpiewy z różnych oficjów oraz mszy świętej, utrzymane w systemie modalnym oktoechosy (ośmiu modi). Pieśni oparte są na motywach melodycznych, których kantorzy uczą się już we wczesnym dzieciństwie. Wszystkie modi oktoechosy bazują na systemie interwałów naturalnych, ich różnorodność generuje wielość dźwiękowych światów kreowanych podczas każdego nabożeństwa. Filarami tradycji są od wieków kantorzy Kościoła Ormiańskiego, którzy poznają tajniki systemu modalnego od mistrzów śpiewu.

Podczas koncertu członkowie **Teatru ZAR** oraz **Virginia i Aram Kerovpyan, założyciele Centrum Studiów nad Ormiańskim Śpiewem Liturgicznym i zespołu Akn w Paryżu, zaprezentują wyniki pracy eksperymentalnej, będącej owocem dwóch lat „zanurzania się” w świecie muzyki modalnej. Koncertowi towarzyszyć będzie prezentacja zdjęć Magdaleny Mądrej, dokumentujących wyprawę Teatru ZAR do Anatolii w lipcu 2012 roku.** Podczas kilkudniowej podróży grupa odwiedziła miejsca, gdzie przed 1915 rokiem mieszkali Ormianie, między innymi pozostałości miast Palu, Harput, ruiny świątyń ormiańskich we wsiach i miastach, tętniących codziennym życiem. Spotkania z mieszkańcami osad tureckich i ich opowieści dopełniła wizyta w rejonie Dersim, zamieszkałym przez Kurdów, szczególnie Zaza, a wśród nich wyjątkowych śpiewaków i opowiadaczy historii, dengbeszów. Koncert i wystawa zdjęć stanowi część projektu *Armine*, *Sister* wrocławskiego Teatru ZAR, odnoszącego się do wyjątkowej w kulturze ormiańskiej tradycji śpiewu monodycznego oraz sposobu, w jaki została ona przechowana w diasporach po Ludobójstwie Ormian w 1915 roku. Jedną z podstawowych idei projektu jest kwestia tabuizacji i zakłamania historii skonfrontowana z powinnością dania świadectwa. Premiera nowego przedstawienia grupy zaplanowana jest 14 listopada 2013 roku, w Studio na Grobli Instytutu im. Jerzego Grotowskiego we Wrocławiu. Wykonawcy: Aram Kerovpyan - doktor muzykologii, urodził się w Stambule. Jako chłopiec odbył naukę śpiewu liturgicznego w Kościele ormiańskim. Uczył się gry na kanunie i studiował system muzyczny Bliskiego Wschodu u mistrza Saadeddina Öktenaia. W 1977 roku przeprowadził się do Paryża, gdzie całkowicie poświęcił się muzyce, grając z wieloma muzykami z Bliskiego Wschodu. W 1980 roku dołączył do Ensemble de Musique Arménienne, który później zmienił nazwę na Kotchnak. Od tamtej pory głównym obszarem jego badań stała się muzyka ormiańska, szczególnie system modalnych skal pieśni liturgicznych. W 1985 roku założył zespół ormiańskich pieśni liturgicznych Akn. Równolegle z pracą muzyka uczestniczy w konferencjach i seminariach, prowadzi wykłady w Europie i Ameryce Północnej, a także regularnie publikuje artykuły i prace na temat teorii ormiańskiej muzyki modalnej. Virginia Pattie Kerovpyan - urodziła się w Waszyngtonie (USA). Studiowała śpiew i występowała w wielu chórach i zespołach muzyki dawnej. Następnie wyjechała do Francji, gdzie kontynuowała naukę śpiewu w École Normale Supérieure de Musique de Paris oraz Conservatoire National Supérieur de Musique. Występowała i nagrywała z wieloma zespołami muzyki dawnej, m.in. Les Arts Florissants, Ensemble Guillaume de Machaut de Paris, Per Cantar e Sonar, l'Offrande Musicale, La Grande Écurie et la Chambre du Roy. W 1976 roku założyła z Roubenem Haroutunianem duet, który później przyjął nazwę Kotchnak, a w 1985 roku pomogła stworzyć zespół ormiańskich pieśni liturgicznych, Akn, którego jest wokalistką. Vahan Kerovpyan - muzyk, instrumentalista, kompozytor. Prowadzi warsztaty gry na bębnach i perkusji. Uczył się gry na dehol u Edmonda Zartariana oraz na zarbie i dapie u Madjida Khaladja. Gra na pianinie i śpiewa w ormiańskim chórze, Akn. Od 2003 roku jest członkiem zespołu Kotchnak.

Ukończył studia ormiańskie we Francuskim Narodowym Instytucie Języków i Cywilizacji Orientalnych (INALCO), studiował historię na Uniwersytecie Sorbońskim (IV). Współpracuje z artystami, komponując muzykę do spektakli oraz grając i śpiewając na żywo. Bierze udział w projektach, mających na celu ocalenie dziedzictwa ormiańskiego. Urodzony w Paryżu, obecnie mieszka w Portugalii. Teatr ZAR Kultywując etos pracy zespołowej Teatr ZAR realizuje projekty artystyczne poprzez długoletnie poszukiwania źródłowe, którym każdorazowo towarzyszy proces kształtowania nowego języka teatralnego, opartego na muzyce. Teatr ZAR jest międzynarodową grupą uformowaną podczas cyklicznych wypraw badawczych do Gruzji w latach 1999-2003. Podczas tych podróży grupa zebrała materiał muzyczny, esencją którego są wielowiekowe pieśni polifoniczne, sięgające korzeniami początków naszej ery i stanowiące prawdopodobnie najstarsza formę wielogłosu. Zar, od którego grupa wzięła swą nazwę, to nazwa pieśni pogrzebowych wykonywanych przez Swanów, zamieszkujących wysokie rejony Kaukazu w północno-zachodniej Gruzji. Praca grupy jest próbą przekonania, że teatr nie odnosi się tylko do greckiego thea - widzenia - ale, że nade wszystko powinien być słuchany. ZAR przynosi teatr sprzed podziału na gatunki i style, podejmując tematy wydawałoby się zarezerwowane we współczesnym świecie dla religii, działając w przekonaniu, które płynie z polskiej myśli romantycznej, iż zadania sztuki są nie tylko komplementarne wobec religijnego poruszenia, lecz potrafią zapełnić dynamiczną lukę między codziennością a transcendencją. Juliusz Osterwa, który jako jeden z nielicznych starał się zrealizować praktycznie te idee, i z którego myśli czerpał Jerzy Grotowski, zapisał w swych notatkach zdanie o tym, że "Bóg stworzył teatr dla tych, którym nie wystarcza Kościół". Zwieńczeniem dziesięcioletnich poszukiwań grupy jest Tryptyk Ewangelie dzieciństwa. Spektakl miał swoją premierę w Barbican Centre w Londynie w 2009 roku, następnie był prezentowany w Los Angeles, we Wrocławiu, Florencji, w San Francisco, Chicago, Sibiu w Rumunii oraz w Legnicy, Szczecinie i Bydgoszczy. Poszczególne części tryptyku były pokazywane między innymi w Atenach, Edynburgu, Madrycie, Belgradzie, Paryżu, Kairze, Seulu, Nowym Delhi, Bostonie. W październiku 2010 roku tryptyk uhonorowany został Wrocławską Nagrodą Teatralną. Druga część dzieła, Cesarskie ciecie. Próby o samobójstwie, prezentowana podczas Festiwalu Fringe w Edynburgu w sierpniu 2012 zdobyła prestiżowe nagrody Total Theatre Award w kategorii Physical/Visual Theatre oraz Herald Angel Award. Obecnie Teatr ZAR pracuje nad nowym projektem Armine, Sister, dedykowanym kulturze ormiańskiej i realizowanym poprzez wyprawy i studia nad ormiańską historią i tradycją. Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

www.teatrzar.art.pl

KONTAKT, REZERWACJE I ZAPISY: chorea.warsztaty@gmail.com Janusz Adam Biedrzycki
j.biedrzycki@fabrykaszutki.org